

NUU

The history of Nuhu in Bokobaru, as recorded in the Ataura,
the first book of Moses, chapters 6 - 11.

Gbēnteenɔ yakana

Ke gbēnteenɔ nà parikūnaa aɔɔe daagula aɔɔe nenɔgbēno ii, ben Luda nenɔ è gbēntee nenɔgbē pìnɔɔ maa, ben aɔɔe n sɛɛ n pɔyezia. Ben Dii bè: Ma Ninii éǵɔ ku gbēnteenɔ guu guro pingiro, zaake mɛbaadeemɛ. À gurɔɔɔnɔ éǵɔ wè baswɛɛdo. Gbē gbàanɔɔ ku anduna guu guro beee kɔn guro beee gberaao dɔ, gurɔɔ kè Luda né pìnɔ gbēntee nenɔgbēno dǝ nɔgbēno ũ, ben aɔ nenɔ ínɔyo. Aɔ né pìnɔn ǵɔsagbāaa kè aɔ tɔbɔ zaa kaakunɔ ũ.

Dii è kè gbēnteenɔ yā zaa kena bita anduna guu. Guro pingi yā zaa laasuun aɔèǵɔ lɛɛ ado, ben à nɔsɛ yàka gbēntee kè à kè tɔɔtɛa yā musu. À laasuu pānde lè, ben à bè: Mé gbēntee kè má kè tɔɔtɛa waa, gbēnteenɔ kɔn nɔɔɔnɔ kɔn pɔtaa'onkuseano kɔn bāanɔɔ, zaake ma nɔsɛ yàka n kena yā musu. Mɔde Nuu Dii pɔnnaa è.

Nuu yā

Nuu boriinɔ yān ye. Nuuné gbē maaame. Kè à kuu, à men doo bé à taari vīro, à taa'ò kɔn Ludao. Nuunegɔgbēno ì ǵɔɔn aagɔ, Semu kɔn Hamuo kɔn Yafetio. Ludaa è anduna gbēno yàka n pingi, taarikena anduna pà. Kè Luda anduna gwà, à è à yàka, zaake gbē sānda pingi kè n zea.

Ben Luda bè Nuunɛ: Mé gbē sānda pingi kaate, zaake aɔ yānzin taarikena dà andunalazi. Mé n kaate ledɔ kɔn andunaome. N goro'ite keke kɔn lí lɛɛtegeɛo n kpenenɔ ke à guu n kɔntaa kea à guu kɔn à kpɛɛo. Né goro pì ke lan kè bà. À gbāaa ǵāsāsuu wàa do kpɛ basɔɔro, à yaasa ǵāsāsuu baplaa akuri, à lezì sɔ ǵāsāsuu baaakuri. N goro pì musu papa, gbasa n guforoo

toto à dagura gwe gāsāsuu doodo zaa à musu kpa. Ñ gbà da góro pì kpado ñ góro pì ke didikōana leo aagō.

Mapi sō mé to í da andunala le mà pó wēndidee kè aōè wesaabonō kaate ní pingi. Pó kè aōō ku anduna guunō é gaga pingi. Mōde ma bà égō kunyo. Né gē góro pì guu kōn n negōgbēnō kōn n naōō kōn n nenō naōōnō. Né pó wēndide pingi se ñ gēnyo men plaplaa le aōégō ku wēndio. Bā boriinō kōn nōbō boriinō kōn pōtaa'onkusea boriinō pingi aōé mō n kiia men plaplaa le wàgō kuu. Ñ pōblee kè wè ble pingi se ñ kakōa a kūsāē ũ, apinō kōn pó pinō. Ben Nuū kè le, à yā kè Ludaa òne kè pingi.

Í dana andunala

Ben Dii bè Nuune: Ñ gē góro guu kōn n bedeenō, zaake mbe ma n e yānnadee ũ tōorigbēnō te. Ñ nōbō kè de sa'opō ũunō se ñ gēnyo da kōn à kyao men swēplaplaa, ñ nōbō kè wè sa ooroonō se men plaplaa da kōn à kyao. Ñ bāanō se ñ gēnyo dō da kōn à kyao men swēplaplaa le ní boriinō gō ku anduna gu pingia. Zaake gurō swēplaaa gbera mé to lou ma tōtea ai gurō baplaa fāantē kōn gwāavīo, le mà pó wēndidee kè má kēnō waa tōtea pingi.

Nuū yā kè Dii òne kè pingi. Gurō kè í dà andunala, Nuū kuu wē wàa aagōme. À gē goro'ite guu kōn a nenō kōn a naōō kōn a nenō naōōnō le aō bō í pì yān. Ben nōbō kè de sa'opō ũunō kōn nōbō kè wè saa'ooroonō kōn bāanō kōn pōtaa'onkuseanō mō Nuū kiia góro guu men plaplaa da kōn à kyao lan Ludaa òne nà. Gurō swēplaaa gbera í daa pì dà andunala. Nuū wē wàa aagōdee guu à mō plaade gurō gēro awēplaadee zī, ben í kè ku

tɔtɛ ɡĩzĩnɔ pùtã pingi, ben ludambe fòonɔ f̃. Lou mà ai gurɔ
baplaa fãantẽ k̃n gwãavĩo.

Zĩ beeean Nuu ɡɛ̀ ɡóro guu k̃n a nenɔ Semu k̃n Hamuo
k̃n Yafetio k̃n api naño k̃n a nenɔ nañonɔ ɡ̃on aag̃, k̃n
nɔbɔs̃ɛtenɔ pingi n̄ boriia k̃n pɔkãdeenɔ pingi n̄ boriia k̃n
pɔtaa'onkuseanɔ pingi n̄ boriia k̃n pɔ v̄iananɔ pingi n̄ boriia,
bãanɔ k̃n pɔ dɛbɛdeenɔ pingi. Pɔ k̃ è añè wesaabonɔ m̄ Nuu
kiia ɡóro guu bori k̃n boriio men plaplaa. Pɔ w̃ndideenɔ bori
pingi ɡɛ̀ da k̃n à kyao lan Ludaa diene nà. Ben Dii gbà tãtan̄le.

Lou mà ai gurɔ baplaa. K̃ è í e kaara, ben à ɡóro p̄i s̃è
tɔtɛla. Í f̃è à kàara maamaa à dà tɔtɛla, ben ɡóro p̄i f̄u ila. Í
kàara à dà tɔtɛla lae à dà kp̄ii lez̄i k̃ è ku anduna guunɔla
miɔmiɔ. Í f̃è à dà kp̄iii p̄inɔla ai ɡãsasuu ɡ̃ero. Pɔ w̃ndidee k̃ è
añè taa'o tɔtɛanɔ ɡàga pingi, bãanɔ k̃n pɔkãdeenɔ k̃n
nɔbɔs̃ɛtenɔ k̃n pɔtaa'onkuseanɔ k̃n gb̃enteenɔ n̄ pingi. Pɔ k̃ è
añè wesaaboo k̃ è añɔ ku s̄is̄iaanɔ ɡàga pingi. Luda pɔ w̃ndidee
k̃ è añɔ ku s̄is̄iaanɔ k̃ate pingi. À gb̃enteenɔ k̃n nɔbɔnɔ k̃n
pɔtaa'onkuseanɔ k̃n bãanɔ k̃ate anduna guu. Nuu bé à b̄o ado
k̃n pɔ k̃ è añɔ kuo ɡóro guunɔ. Ben í ɡ̃è da andunala ai gurɔ
basw̃eplaa akuri.

Í gona andunala

Nuu k̃n nɔbɔs̃ɛtenɔ k̃n pɔkãdee k̃ è añɔ kuo ɡóro guunɔ
pingi yã d̄o Ludan. K̃ è à ãa gb̄are tɔtɛa, ben í nà babanaa. Í k̃ è
ku tɔtɛ ɡĩzĩnɔ k̃n ludambe fòonɔ tãta, ben lou k̃ è. Í p̄i e babaa
busebuse è lagoo ai gurɔ basw̃eplaa akuri. À m̄ sw̃eplaade
gurɔ ɡ̃ero aw̃eplaadee z̄i ɡóro p̄i d̄i kp̄iii k̃ è w̃è be Ararataa. Í

pì e lagoo ai mɔ kuridee guu. Mɔ kuridee pì gurɔ kaaku zĩ kpiiino misɔntẽno bɔbɔ.

Gurɔ baplaa gbera Nuu goro windo kè à bɔ yãa wè, ben à bã kãnkãna gbàre. Èe vïaa èe gaa èe suu ai í bàba tɔɔtea. À pɔtẽe gbàre dɔ le à e à dɔ́ tó í làgo tɔɔtea. Kè pɔtẽe e zɔkii ero, ben a liara à sù Nuu kiia goro guu, zaake í da andunala pingime. Nuu ɔbò à kù à gèò goro guu. À kammabò ai gurɔ swɛɛplaa, ben à èara à pɔtẽe gbàre dɔ. Pɔtẽe pì liara à sù à kiia uusie à kù lá kàso à kpa a lezĩ. Ben Nuu dɔ́ ke í làgo tɔɔtea. À kammabò gurɔ swɛɛplaa dɔ, ben à èara à pɔtẽe pì gbàre, èe liara à sù à kiia dɔro. Nuu wè wàa aagɔ awɛedodee guu à mɔ kaaku gurɔ kaaku zĩ, í bàba tɔɔtea, ben à goro pì musu gò. Kè à guu gwà, à è í yãa tɔɔtea. À mɔ plaade gurɔ baaasɔro awɛɛplaadee zĩ í bàba tɔɔtea.

Ben Luda yã'ò Nuune à bè: Ñ bɔ goro guu kɔn n naɔo kɔn n negɔgbẽno kɔn n naɔɔno. Ñ pɔ wëndidee kè aɔo kunyono bɔe pingi, bãano kɔn nɔbɔno kɔn pɔtaa'onkuseano pingi, le aɔ fãakɔa tɔɔtea aɔgɔ ne'ii aɔgɔ kaara anduna guu. Ben Nuu bɔ kɔn a neno kɔn a naɔo kɔn a né pino naɔɔno. Nɔbɔno pingi kɔn pɔtaa'onkuseano pingi kɔn bãano pingi kɔn pɔ kè aɔe taa'o tɔɔteano pingi bɔe goro guu bori kɔn boriio.

Ben Nuu Dii gbãgbãkii bò. À nɔbɔ kɔn bãa kè wè saa'oono kù, ben à sa'opo kè wè ka ten à tekũ òa. Kè Dii à gũu mà, à kène nna, ben à laasuulè à bè: Mé ɛara mà laarizĩ tɔɔtea gbẽntee yãanzi dɔro, zaake gbẽntee laasuu ègɔ zaa zaa à ɔwazikegurɔme. Mé ɛara mà pɔ wëndideeno kaate lan má kè nà dɔro. Ai anduna gá àgɔ kuuo pɔtɔna kɔn pɔkekɛnao, ña kɔn guwãaao, buusie kɔn kwɛɛo, fãantẽ kɔn gwãavĩo, aɔ ke é yãaro.

Luda bà kuuna kǝn Nuuo

Ben Luda aubarikadà Nuun kǝn à nenɔ à bènné: Àgǝ n'e'ii àgǝ kaara à anduna pa. Nɔbɔnɔ kǝn bãanɔ kǝn pɔtaa'onkuseanɔ kǝn kpɔnɔ éǝ a vĩa vĩ pingi. Ma í naare a ɔzĩ. Pó kè aǝ taa'oonɔ pingi éǝ de a pɔblee ũ. Ma í kpaawa pingi lan ma bleɛ kè è bɔɛ tɔtɛanɔ kpàawa nà yã. Mɔde àton nɔbɔ kè wèe à kotokparo soro, zaake à arun à wëndi ũ. Mé a aru kè de a wëndi ũu gǝɛboare. Tó nɔbɔ gbẽ dè ke tó gbẽ a gbẽdaaa dè, mé à aru gǝɛbonɛ. Mé gǝɛbo gbẽ kè à a gbẽdaaa dèa. Tó gbẽ a gbẽdaaa dè, wéé à de, zaake ma gbẽntee kè ma taka ũmɛ. Àgǝ n'e'ii àgǝ kaara, à da andunala àgǝ kǝ.

Luda bè Nuunɛ kǝn à nenɔ dɔ: Ma bà éǝ kuaɔ kǝn a boriinɔ kǝn pó wëndidee kè aǝ kuaɔ kè aǝ bɔ góro guunɔ pingi, bãanɔ kǝn pɔkãdeenɔ kǝn nɔbɔsɛtenɔ kǝn pó kè aǝ ku tɔtɛanɔ pingi. Ma bà éǝ kuaɔ. Mé í da andunala mà pó wëndideenɔ kaate pingi dɔro. Í é da andunala à à kaate dɔro. Ben Luda èara à bè: Ma bà éǝ kuaɔ kǝn pó wëndidee kè aǝ kuaonɔ ai gurɔ pingimɛ. À seedan ye. Mé ludambefǝɛdaa bɔ loua ma bà kuuna kǝn andunao seeda ũ. Tó má tò lou sisi ludambefǝɛdaa bà, lan ma bà kuaɔ nà kǝn pó wëndide bori pingio, à yã é dɔmagumɛ. Mé to í da andunala à pó wëndidee kaate pingi dɔro. Tó ma ludambefǝɛdaa è loua, ma bà kuuna kǝn pó wëndide bori pingio ai gurɔ pingi yã é dɔmagumɛ. Ben Luda bè Nuunɛ: Ma bà kuuna kǝn pó wëndidee kè aǝ ku anduna guu pingio seedan gwe.

Nuu nenɔ

Nuu né kè aã b̀̀e góro guunɔ tɔn ye: Semu, Hamu, Yafeti. Hamun Kanaa de ũ. Nuun nenɔn gwe g̃ɔn aag̃ɔ. Aã boriinɔ bé wà dàgula anduna guu pingi.

Nuu né bubarime, ben à geepi likpe bà. Kè à geepiwẽe mì à k̃à, ben à daena bũu a kpen. Kè Kanaa de Hamu a de bũukɛe è, à b̀̀ à g̃àa à ò Semune k̃ɔn Yafetio. Ben Semu k̃ɔn Yafetio utadaa sè aã k̃à ní g̃àn ní plaa aã taa'ò k̃ɔn kpeɛo. Aã ae dɔna gu pãndea le aɔton ní de bũukɛe ero yãnzì, aã g̃àa wà kù ní de bũukeela. Kè wẽe kè Nuua à f̃eɛ, à mà lan a né z̃ãa kèare nà, ben à bè:

Kanaa ég̃ɔ laaripɔ ũme,
àmbe ég̃ɔ a gb̃eɔn z̀̀ò z̃ãa ũ.

Ben à bè:

Aubarikadeen Dii, Semu Luda ũ,
Kanaanɔ ég̃ɔ de Semunɔ z̀̀ɔnɔ ũ.
Luda kaarana ke Yafetine,
Yafetinɔ ní baka e Semunɔ aubarika guu,
Kanaanɔ ég̃ɔ de Yafetinɔ z̀̀ɔnɔ ũ.

Í dana andunalaa gbera Nuun kè w̃e w̃a do kpe baswɛeplaa akuri (350). À kè w̃e w̃a siig̃ɔ kpe baswɛeplaa akuri (950), ben à g̃à.

Nuu boriinɔ

Nuu neg̃ɔgb̃eɔn Semu k̃ɔn Hamuo k̃ɔn Yafetio k̃ɔn ní neg̃ɔgb̃e kè aã ì í dana andunalaa gberaanɔ yãn ye. Yafeti neg̃ɔgb̃eɔn tɔn ye: Goma, Magɔgu, Midia, Girisi, Tubala, Meseki

kõn Tirasao. Goma negõgbẽnɔ tɔn ye: Asakenaza, Rifa, Tɔgama. Girisi negõgbẽnɔ tɔn ye: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu. Borii pìnɔ bé wà dàgula isia gæzi, aã kõkpaatète bùsu kɔn bùsuo bori kɔn boriio danedanɛ, baade kɔn a boriyão.

Hamu negõgbẽnɔ tɔn ye: Etiopia, Igipiti, Libia kɔn Kanaao. Etiopia negõgbẽnɔ tɔn ye: Seba, Avila, Sabata, Raama kɔn Sabatekao. Raama negõgbẽnɔn Seba kɔn Dedão ù. Nimlɔdu né Etiopia boriime dɔ. Àmbe anduna gbãabitade tɔde kaaku ù. Tofe sàmɛ Dii aezĩ. À yã bé à tò wè be: Lan Nimlɔdu de tofe sà ù Dii aezĩ nà. Babilɔnia bùsu kè à kiblèa kaaku wetedaan Babeli kɔn Èrekio kɔn Akadao kɔn Kalanɛo ù. Bɔna gwe à gàa Asiria busun, ben à Nineva kàè kɔn Reobo'io kɔn Kalao kɔn Resẽ kè ku Nineva dagura kɔn Kalao. Ninevan weteda isi ù.

Igipiti boriinɔn ye: Ludunɔ, Anamunɔ, Leabanɔ, Nafatunɔ, Patarusinɔ, Kasalunɔ kɔn Keretinɔ kè Filisitininɔ bɔ ñ guunɔ.

Kanaa daudu Sidɔ boriinɔn ye: Itinɔ, Yebusinɔ, Amɔrinɔ, Gigasinɔ, Ivinɔ, Akinɔ, Sininɔ, Avadanɔ, Zɛmarinɔ kɔn Amatanɔ. Kanaa pìnɔ dàgula zãame. Aã bùsu lezekiin ye. Bɔna zaa Sidɔ gana Gera kè ku Gaza sae ai Sɔdɔmu kɔn Gɔmɔrao kɔn Adamao kɔn Zeboimu kè ku Lasa saeo. Hamu negõgbẽnɔn gwe bori kɔn boriio bùsu kɔn bùsuo danedanɛ, baade kɔn a boriyão.

Yafeti dãaro Semu borii kè dɔ. Àmbe Eberunɔ dezi kaaku ù. Semu negõgbẽnɔ tɔn ye: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kɔn Aramu. Aramu negõgbẽnɔ tɔn ye: Uzu, Hulu, Geta kɔn Mɛsekio. Apasada bé à Sela ì, ben Sela Eberu ì. Eberu negõgbẽnɔ ì gɔɔn plaa. À doo tɔn Pɛlegi, zaake à gurɔɔn wà kèkɔa anduna guu. À dãaro tɔn Yɔkɔtã. Yɔkɔtã negõgbẽnɔ tɔn ye: Alamɔdada, Selefɪ,

Azamave, Yera, Adoramu, Uzala, Dikala, Obala, Abimaeli, Seba, Ofi, Avila kɔn Yobabuo. Yɔkɔtã negɔgbɛnɔn gwe pingi. Bɔna Mesa gana Sefa kɔn kpɔiii kɛ ku ɔfãntɛbɔɛ kpaanɔ, àmbe n bɔsu ũ. Semu negɔgbɛnɔn gwe pingi bori kɔn boriio bɔsu kɔn bɔsuo danedane, baade kɔn a boriyão.

Nuu negɔgbɛnɔ boriinɔn gwe danedane bɔsu kɔn bɔsuo. Aɔ kiian anduna bori pingi bɔn aɔ dɔgula í dana andunalaa gbera.

Babeli kpedidikɔana

Anduna pingi guu boriyã men doome, yã dɔnkɔn wɛ o. Lan gbɛnɔ e sɔkikpakpaa ɔfãntɛbɔɛ kpa nà, kɛ aɔ kà Babilɔnia bɔsu gusararaan, ben aɔ vɛɛ gwe. Aɔ bèkɔne: Wà gá wà kunku bɔ wà kpata maamaa. Kunkun n gbɛ ũ, kɔntaan n siminti ũ. Ben aɔ bè: Wà wetɛdaa kae wà kpedidikɔana bo à misɔntɛ zɔ ludambɛɛa. Wà wazinda tɔbɔ le wàtongɔ fãakɔana doodo anduna guuro yãanzi.

Ben Dii pita à wetɛdaa pì gwà kɔn kpɛ lezì kɛ gbɛnteenɔ bɔo. Ben à bè: Aɔ pingi n borii dɔnkɔmɛ, yã dɔnkɔn aɛ o, ben yã kɛ aɔɛ bɔɔon yeɔ? Yã kɛ aɔ à laasuulè tia sa aɛ kɛmɛ, pɔke é kpanné à kena guu dɔro. Wà pita wà gá gwe wà n yã yãkɔtɛnné le aɔton kɔ yã ma dɔro. Ben Dii n fãakɔa gwe doodo anduna guu pingi, ben aɔ n wetɛda kaena tò. Beee yãnzin wà tɔkpà wete pìne Babeli, zaake gwen Dii tò anduna bori pingi yã bɔn. Zaa gweme à n fãakɔa anduna guu pingi.

Semu kɔ̃n Terao boriino

Semu boriino yān ye. Semu wɛ̃ basɔ̃rodee guun à Apasada ì í dana andunalaa gbera wɛ̃ plaa. À gbera à kè wɛ̃ wàa plaa kpe basɔ̃ro a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Apasada wɛ̃ baaakuri asɔ̃rodee guun à Sela ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa plaa kɔ̃n aagɔ̃no a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Sela wɛ̃ baaakuridee guun à Eberu ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa plaa kɔ̃n aagɔ̃no a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Eberu wɛ̃ baaakuri awɛ̃siigɔ̃dee guun à Pelegi ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa plaa kɔ̃n baaakurio a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Pelegi wɛ̃ baaakuridee guun à Reu ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa do akuri dosai a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Reu wɛ̃ baaakuri awɛ̃plaadee guun à Serugu ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa do awɛ̃swɛ̃plaa a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Serugu wɛ̃ baaakuridee guun à Nao ì. À gbera à kè wɛ̃ wàa do a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Nao wɛ̃ baaakuri dosaidee guun à Tera ì. À gbera à kè wɛ̃ baswɛ̃do dosai a né pāndeno ì do gɔ̃gbɛ̃no kɔ̃n nɔ̃gbɛ̃no.

Tera kè wɛ̃ baaagɔ̃ akuri, ben à Abramun kɔ̃n Nao kɔ̃n Aranao ì. Tera boriino yān ye. Tera Abramun kɔ̃n Nao kɔ̃n Aranao ì, ben Aranao Lutu ì. Aranao gà a de Tera wáa zaa Urume Kaladia busun, guu kè wà à ìn. Abramun kɔ̃n Nao nɔ̃ sè. Abramun nã tɔ̃n

Sarai, Nao naõ sã tɔn Milika, Arana né. Arana pì bé à Isika ì dɔ.
Sarai sã pãame, èe n'iro.

Ben Tera a né Abramú kɔn a dio Lutuo kɔn Abramú naõ
Saraio sè bɔna Uru, Kaladia busun, aõɔe gaa Kanaa busun. Kè
aõ kà Arana, aõ vèè gwe. Tera wè wàa do asɔrodee guun à gà
zaa Arana.